

Bruselj, 29. november 2024
(OR. en)

16277/24

CLIMA 424
ENV 1160
ENER 583
TRANS 517
AGRI 843
ECOFIN 1444
COMPET 1167
IND 539
MI 986

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	6291/24 + ADD 1-6
Zadeva:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Zavarujmo svojo prihodnost Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe – izmenjava mnenj

1. Predsedstvo je kot pomoč pri izmenjavi mnenj o navedeni temi na seji Sveta (okolje) 17. decembra 2024 pripravilo priloženi dopis ter vprašanja za ministre in ministrice.
2. Odbor stalnih predstavnikov naj se seznani z dopisom in vprašanji predsedstva, nato pa naj jih pošlje Svetu za izmenjavo mnenj.

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Zavarujmo svojo prihodnost – Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe

– izmenjava mnenj –

Uvod

Komisija je 6. februarja 2024 objavila sporočilo „Zavarujmo svojo prihodnost – Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe“¹, v katerem je kot priporočeni cilj za leto 2040 navedeno 90-odstotno zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Cilj za leto 2040 bo, ko bo dogovorjen, podlaga za novi nacionalno določeni prispevek EU v okviru Pariškega sporazuma, sekretariatu UNFCCC pa ga bo treba sporočiti še pred konferenco COP30. Komisija naj bi v začetku leta 2025 predložila zakonodajni predlog za vključitev podnebnega cilja za leto 2040 v evropska podnebna pravila in nato pravočasno predlagala ustrezne sektorske ukrepe. V zadnjem času postajajo stroški podnebnih sprememb in neukrepanja vse bolj očitni, obenem pa postaja jasno, kolikšne koristi prinaša ukrepanje, med drugim za energetska varnost, zlasti zaradi splošnih in pomembnih koristi zmanjšanja naše odvisnosti od fosilnih goriv.

Preučevanje sporočila Komisije in priložene ocene učinka se je začelo na seji Delovne skupine za okolje 12. februarja 2024. Svet (okolje) je o sporočilu prvič razpravljal 25. marca 2024. Razprava je pokazala, da delegacije na splošno podpirajo določitev podnebnega cilja za leto 2040 in da se v veliki meri strinjajo z omogočitvenimi pogoji, ki naj bi bili glede na sporočilo potrebni za doseg takega cilja.

¹ Dok. 6291/24 + ADD 1–6.

Ministrice in ministri so v razpravi na seji Sveta (okolje) 17. junija kot ključne omogočitvene pogoje izpostavili izvajanje dogovorjenega okvira podnebne in energetske politike do leta 2030, ohranjanje konkurenčnosti EU in zagotavljanje pravičnega prehoda. Poudarili so tudi, da je treba zagotoviti predvidljivost in stabilno pot izvajanja v smeri podnebne nevtralnosti, pa tudi ugoden regulativni in naložbeni okvir. Razprava je pokazala, da sta za določitev podnebne cilja EU za leto 2040 potreben celovit, medsektorski in uravnotežen pristop ter večja skladnost med podnebnimi, energetskimi, industrijskimi in drugimi ustreznimi politikami, da bi se upoštevale njihove interakcije in soodvisnosti. Ministrice in ministri so poudarili, da so za zagotovitev industrijske konkurenčnosti EU med drugim potrebni enaki konkurenčni pogoji tako na svetovni ravni kot znotraj EU ter razogljičenje elektroenergetskega sektorja z okrepljenimi naložbami v inovativne čiste tehnologije.

Podobno razmišljanje odraža skupni načrt za razogljičenje in konkurenčnost, ki ga je v poročilu „Prihodnost evropske konkurenčnosti“ predlagal Mario Draghi (september 2024), da bi se lažje sprijeli z izzivi razogljičenja in izkoristili njegove priložnosti. Celovit pristop k razogljičenju in konkurenčnosti je omenjen tudi v poslanicah predsednice Komisije komisarskim kandidatkam in kandidatom. Tako v Draghijevem poročilu kot poročilu Enrica Lette „Much more than a market“ (Veliko več kot trg, april 2024) je poudarjeno, da mora EU nujno pospešiti inovacije in zeleno preobrazbo, da bi dosegla svoje cilje za leto 2030 in krovni cilj podnebne nevtralnosti, energetske preobrazbo in povezanost enotnega trga.

Glede na prejšnje razprave Sveta o sporočilu Komisije so bila posvetovanja na tehnični ravni med madžarskim predsedovanjem osredotočena na tri omogočitvene pogoje, ki so jih ministrice in ministri izpostavili na junijski seji Sveta za okolje. Glavne točke, izpostavljene v posvetovanjih, so povzete v nadaljevanju.

Izvajanje dogovorjenega okvira podnebne in energetske politike do leta 2030

Delegacije se strinjajo, da je izvajanje svežnja „Pripravljeni na 55“ prvi pogoj za doseg ambicioznega podnebnega cilja za leto 2040. Zdi se, da ima večina držav članic trenutno največ težav pri izvajanju v prometnem sektorju, kmetijstvu, stavbnem sektorju ter sektorju LULUCF (raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo), tudi kar zadeva obravnavanje potreb najranljivejših in zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev. Za razogljichenje elektroenergetskega in industrijskega sektorja bodo potrebne tudi precejšnje naložbe, med drugim iz zasebnega sektorja. Nekateri delegacije so menile, da je za mobilizacijo zasebnih naložb potreben regulativni okvir.

Več delegacij je menilo, da so roki za prenos in izvajanje zakonodaje v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ zelo kratki, in izpostavilo upravno breme, ki je posledica novih zahtev. Več delegacij je omenilo tudi izzive pri uvajanju tehnologij za odvzem in shranjevanje ogljika, med drugim pri zagotavljanju potrebnega financiranja. Glede na pretekle izkušnje so se delegacije na splošno zavzele, da se tudi pri oblikovanju okvira za obdobje po letu 2030 uporabi pristop ukrepanja v svežnju, in se strinjale, da morajo vsi sektorji prispevati k prizadevanjem za razogljichenje, vendar jih je več pozvalo k večji prožnosti pri oblikovanju sektorskih ciljev, upoštevajoč posebnosti držav članic.

Zagotavljanje konkurenčnosti evropske industrije

Delegacije so menile, da so predvidljivost, regulativna stabilnost in usklajen politični okvir ključni dejavniki za spodbujanje evropske konkurenčnosti. Nekatere delegacije so poudarile, da je razogljičenje gonilo konkurenčnosti in lahko prispeva k rasti, odpornosti in delovnim mestom, primernim za prihodnost. Več delegacij je poudarilo, da ima energetske sektor velik potencial za povečanje konkurenčnosti: nekatere so izpostavile ključno vlogo energije iz obnovljivih virov v kombinaciji s shranjevanjem, druge pa načelo tehnološke nevtralnosti, priznavajoč vlogo jedrske energije pri prehodu. Delegacije so poudarile, da je treba zagotoviti dostop do čiste in cenovno dostopne energije, tudi z izboljšanjem infrastrukture, modernizacijo omrežja in razvojem medsebojnih povezav, ter da je treba odpraviti ovire za inovacije, zmanjšati birokracijo in poenostaviti postopke, na primer za izdajo dovoljenj. Poleg tega je več delegacij opozorilo na potencial tehnologij za odvzem ogljika in na to, da je treba pospešiti njihovo uvajanje, hkrati pa skrbno preučiti, kako so odvzemi vključeni v okvir podnebne politike. Več delegacij je poudarilo, da ima krožno gospodarstvo velik neizkoriščen potencial.

Delegacije so izpostavile ključno vlogo naložb v raziskave in inovacije ter financiranja čistih tehnologij iz javnih in zasebnih virov. Več delegacij je izpostavilo vlogo instrumentov financiranja EU, zlasti sklada za inovacije, pri podpiranju inovacij. Poleg tega so nekatere delegacije opozorile na pomen učinkovitih pravil o državni pomoči ali javnih naročilih. V povezavi z zagotavljanjem poštene konkurence in enakih konkurenčnih pogojev na mednarodni ravni je več delegacij poudarilo pomen mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM) in predlagalo, da bi bilo treba razmisliti, kako bi se ga dalo izboljšati, hkrati pa zagotoviti, da bo skladen z ustreznimi mednarodnimi pravili. Nekatere delegacije so poudarile, da je potrebno svetovno podnebno ukrepanje, in v zvezi s tem pozvale k okrepitvi podnebne diplomacije EU, zlasti kar zadeva ozaveščanje in podporo pri oblikovanju cen ogljika.

Zagotavljanje pravičnega prehoda

Delegacije so se strinjale, da je bistveno vključiti državljane, podjetja, zaposlene in vse deležnike ter sodelovati z industrijo, da bodo vsi podprli zeleni prehod. Izpostavili so pomembno vlogo sodelovanja med univerzami in raziskovalnimi središči, izobraževanja in vseživljenjskega usposabljanja ter preusposabljanja in izpopolnjevanja, da bi bila delovna sila usposobljena za zeleni prehod. Poleg tega so poudarili pomen ozaveščanja in transparentnega komuniciranja z državljani in državljanke ter zagotavljanja znanstvenih informacij javnosti.

Predlagano je bilo tudi, da se oceni učinek ukrepov za razogljičenje na ranljive skupine v družbi. Slišati je bilo strinjanje, da je treba pri zelenem prehodu podpreti najbolj prizadete ranljive skupine, več delegacij pa je menilo, da lahko financiranje iz Socialnega sklada za podnebje prispeva k večji socialni pravičnosti in bi ga bilo treba ohraniti. Opozorjeno je bilo, da je podporo mogoče zagotoviti tudi prek kohezijske politike in drugih skladov EU, kot sta Sklad za pravični prehod in Evropski socialni sklad, da pa bi se lahko izboljšala razpoložljivost informacij o teh možnostih. Kot koristni so bili ocenjeni tudi ukrepi, namenjeni zagotavljanju tehnične podpore in izmenjavi najboljših praks.

Orodja za razogljičenje

Delegacije so razpravljale tudi o vlogi orodij za razogljičenje in vlogi oblikovanja cen ogljika pri razogljičenju industrije v obdobju po letu 2030. Večina delegacij je menila, da bi moral sistem EU za trgovanje z emisijami (ETS) ostati temelj podnebne politike tudi v obdobju do leta 2050, pri čemer so številne med njimi opozorile, da bi ga moral dopolnjevati učinkovit CBAM. Več delegacij je poudarilo, da je treba v zvezi z ETS 2 (stavbni sektor, sektor cestnega prometa in dodatni sektorji) posebno pozornost nameniti učinkoviti uporabi Socialnega sklada za podnebje prek socialnih načrtov za podnebje, da bi ranljiva gospodinjstva zaščitili pred previsokimi cenami. Nekatere delegacije so se zavzele za razširitev sistema trgovanja z emisijami na še druge dodatne sektorje, kot so kmetijstvo, sežiganje odpadkov ali manjša pomorska plovila, druge pa so nadaljnji razširitvi nasprotovale.

Vendar je bilo poudarjeno, da za razogljičenje evropskega gospodarstva ne obstaja ena sama rešitev, in delegacije so predlagale, da se mehanizmi za oblikovanje cen ogljika dopolnijo s širjenjem obnovljivih virov energije, razvojem zelenega vodika in drugih nizkoogljičnih tehnologij ter dodatnimi ukrepi za povečanje energijske učinkovitosti. Več delegacij je tudi opozorilo, da bo potreba po tehnoloških odvzemih ogljika v prihodnosti vse večja in da bi bilo treba uvesti spodbude v podporo njihovem uvajanju.

Vprašanja za ministre in ministrice:

Glede na navedeno ministre in ministrice pozivamo, naj izmenjajo mnenja o naslednjih vprašanjih:

- 1. Da bi zagotovili uspešno izvajanje „Pripravljeni na 55“, se je treba odzvati na izzive, s katerimi se zaradi zahtev, ki izhajajo iz tega svežnja, spopadajo uprave in podjetja. Na kakšen način in v katerih sektorjih, vključenih v ta sveženj, bi se lahko zmanjšalo upravno breme oz. poenostavile ali racionalizirale zahteve?*
- 2. Kakšen regulativni in naložbeni okvir bi bil potreben v obdobju po letu 2030, da bi zagotovili potrebno predvidljivost in usklajenost politik za spodbujanje konkurenčnosti evropske industrije, hkrati pa ostali na poti, ki bo zagotovila podnebno nevtralnost do leta 2050? Kateri omogočitveni ukrepi bi bili potrebni za zagotovitev pravičnega prehoda?*